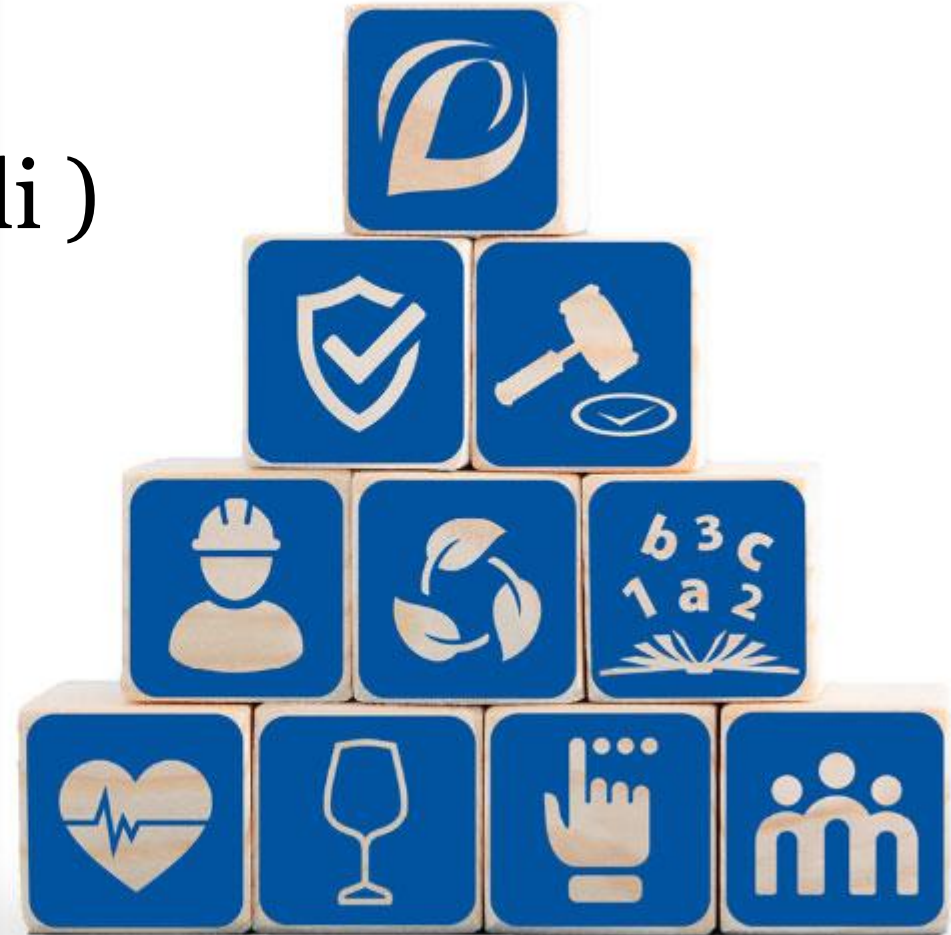

Metallijätteen (autopurkamot/romumetalli) käsittely luvittajan näkökulmasta

“

**Mikä tulkinnan
avuksi, mistä
lähteä
liikkeelle?**

Aluehallintovirasto

Milloin autopurkamotoiminta on luvanvaraista?

- Määritelmä: Ympäristönsuojelulainsäädännössä **autopurkamolla** tarkoitetaan romuajoneuvoasetuksen mukaista romuajoneuvojen esikäsittelytoimintaa, jossa niistä poistetaan vaaralliset aineet.
- Autopurkamoiksi voidaan katsoa kaikki sellaiset laitokset, jotka harjoittavat ainoastaan tai päätoimenaan romuajoneuvojen esikäsittelyä.
 - ajoneuvojen kuivaus
 - vaarallisten osien poisto
 - **osien irrottaminen kierrätystä tai uusiokäyttöä varten**
 - muu romuajoneuvojen esikäsittelytoiminta kuten lajittelu, polttoleikkaus tai puristaminen.
- Ympäristölupavelvolliset toiminnot; YSL liite 1, taulukot 1 ja 2, kohta 13
 - Jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely
 - Jätteen varastointi (lukuun ottamatta väliaikaista varastointia jätteen syntypaikalla)
- Sijaitseeko toiminta pohjavesialueella, voiko aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa? Muut ympäristöolosuhteet?
- NaapSL 17 §

Lupavelvollisuuden määrittäminen

- Jätteen käsite?
- **Milloin käsittely on laitos- tai ammattimaista?**
- JL 5 §: Jäte; aine tai esine, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä.
 - Jätteen määritelmä on aina ollut muutoksessa – kiertotalouden muutoksen nopeus
 - Jätteen määritelmän tulkintahaasteet; KHO:n ja EUTI:n oikeuskäytäntö, josta kuitenkin harvoin apua yksittäistapauksiin
 - Jätteen käsitettä on lähtökohtaisesti tulkittu laajasti, ja siitä tehtävät poikkeukset suppeammin, mm. ottaen huomioon sääntelyn tarkoitus
 - Jätettä koskeva sääntely alkaa uudelleenkäytön valmistelusta. *Uudelleenkäytön valmistelulla* tarkoitetaan jätteen tarkistamiseksi, puhdistamiseksi tai korjaamiseksi toteutettavaa toimintaa, jolla käytöstä poistettu tuote tai sen osa valmistellaan siten, että se voidaan käyttää uudelleen ilman muuta esikäsittelyä; (JL 6.1 §, kohta 21).

Harraste- toimintaa vai ei?

Jätteenkäsittelyn ammattimaisuus / laitosmaisuus

- Lainsäädännössä ei määrällistä alarajaa tms., joka osoittaisi lupakynnyksen ylittymisen.
- Saadaanko toiminnasta korvausta tai tehdäkö sitä ansaitsemistarkoituksessa? Onko osa liiketoimintaa?
- Jos ei tehdä ansaitsemistarkoituksessa, niin onko kuitenkin olemassa toimitila, rakennus tai varastointialue, joka on varattu ko. tarkoitukseen?
- Löytyykö laitteita / laitteistoja (kiinteitä tai siirrettäviä), onko toiminta säännöllistä vai satunnaista? Onko palkattua työ- tai apuvoimaa?
- Tuottajayhteisön yhteistyöverkoston kuuluvien vastaanottajien ja käsittelijöiden toiminta on lähtökohtaisesti ammattimaista

Aluehallintovirasto

- Jätteenkäsittelyn ammattimaiset ja laitosmaiset toiminnot on YSL liitteessä 1 määritelty erikseen eri jätelajien perusteella. Jokainen eri alakohta luettelossa tarkoittaa **erillistä luvanvaraisuusperustetta**.
- Luvanvaraisuutta koskevassa laitosluettelossa ei ole säädetty siitä, että alakohtien mukaiset toiminnot laskettaisiin yhteen, jolloin esimerkiksi liitteen 1 taulukon 2 toiminnot olisivat yhteen laskien taulukon 1 mukaisia toimintoja. **KHO:2021:58 6.5.2021**
- Esimerkki: romuajoneuvojen varastointia ja esikäsittelyä harjoittava laitos, jonka yhteydessä varastoidaan enintään 50 tn sähkö- ja elektroniikkalaiteromua sekä hyödynnetään alle 50 000 tn/v vaarattomaksi luokiteltua betonijätettä ja alle 20 000 tn/v muuta vaaratonta jätettä
→ kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta
- MS copilotin näkemys toimivaltajaosta

*Autopurkamoiden luvittamista ja valvontaa koskeva ohje.
Ympäristöhallinnon ohjeita 3 /2017*

Viranomaisen toimivalta jätteenkäsittelyn ympäristöluvvissa

Kunnan
ympäristönsuo-
jeluviranomainen

Valtion
lupaviranomaine
(Aluehallintovirasto,
Avi)

 Autopurkamot
(esikäsittely,
varastointi)

 Vaarattoman
jätteen käsittely
< 20 000 t/a
(esim. metalli)

 Kotitalousjätteeseen
verrattavan
vaarallisen jätteen
varastointi ≤ 50 t

 Suuret laitokset
vaarattoman
jätteen käsittely
≥ 20 000 t/a
tai
vaarallisen
jätteen varastointi

Direktiivilaitokset

- Jätteenkäsittelyn direktiivilaitokset on määritelty ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 1 kohdassa 13. Romuajoneuvojen käsittelylaitoksista direktiivilaitoksia voivat olla laitokset, joissa käsitellään vaarattomaksi luokiteltuja metallijätteitä leikkurilla.
- Direktiivilaitoksen kokoraja on 75 t/vrk, mikäli kyseessä on jätteen hyödyntäminen (tai hyödyntämisen ja loppukäsittelyn yhdistelmä), ja 50 t/vrk, jos kyseessä on jätteen loppukäsittely. Käytännössä metallipitoinen jäte menee Suomessa aina hyödynnettäväksi, joten ajoneuvojen murskausta tai paloitusta harjoittava laitos on direktiivilaitos, jos sen luvan mukainen kapasiteetti ylittää 75 t/vrk.
- Kohdan 13 alakohdan d) mukaan direktiivilaitosten ulkopuolelle on jätetty sellaiset vaarallisiksi luokiteltuja jätteitä käsittelevät laitokset, joissa kierrätetään tai otetaan talteen metalleja tai metalliyhdisteitä. Myöskään sellaiset vaarallisten jätteiden väliaikaiset varastot, joista jäte toimitetaan edelleen metallien kierrätykseen tai talteenottoon, eivät ole direktiivilaitoksia. Siten esikäsittelemättömien romuajoneuvojen varastointi tai romuajoneuvodirektiivin mukainen esikäsittely eivät ole direktiivilaitoksia.
- Jos laitoksessa varastoidaan tai käsitellään muitakin kuin ainoastaan metallien kierrätykseen menossa olevia jätteitä, voi laitos olla direktiivilaitos muun jätteen vuoksi.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet YSL, JL

Luvituksessa huomioitavia keskeisiä periaatteita

- Selvillääolo- ja tiedonantovelvollisuus JL 12 §, YSL 6 §
- Etusijajärjestys JL 8 §
 - Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon tuotteen ja jätteen elinkaaren aikaiset vaikutukset, ympäristönsuojelun varovaisuus- ja huolellisuusperiaate sekä tekniset ja taloudelliset edellytykset.
- Jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäiseminen JL 13 §
 - Jätteestä ja jätehuollosta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, roskaantumista, yleisen turvallisuuden heikentymistä taikka muuta näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.
 - Jätehuollossa on periaatteena, että käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja noudatetaan ympäristön kannalta parasta käytäntöä.

Aluehallintovirasto

§

Keskeiset säännökset

- YSL ja YSA
- Jätelaki ja -asetus, jäteluettelo
- BAT-päätelmät / paras käyttökelpoinen tekniikka
- Valtioneuvoston asetus romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa (123/2015)
 - varastoinnissa ja esikäsittelyssä huomioitavat seikat (7 § + liite 2): pinnoitteet, erottimet, varastotilat, esikäsittelyvelvoitteet, jne.
- Valtioneuvoston asetus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (519/2014) 7 §, liite 4
- Valtioneuvoston asetus paristoista ja akuista 520/2014 9 §
- Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1021 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä

Aluehallintovirasto

Romumetallin käsittelyn ja varastoinnin ympäristövaikutuksia

- Direktiivilaitoksilla päästöinventaario
- Vesistöön johdettavat päästöt – hulevesi
 - Hulevesien käsittelyyn yleisesti käytössä tasausallas, josta kiintoaine poistetaan säännöllisesti
 - Hulevesien johtaminen ojaan / maastoon, joskus imeytykseen
 - Tarkkailu! WT-BAT-päätelmät: tarkkailutiheys ja tarkkailtavat parametrit, tarvittaessa erikseen selvityksiä vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista
 - Voi olla tarpeen selvittää myös kattovesien likaantumista
- Päästöt ilmaan
 - kanavoidut päästöt (esim. murskauksesta), joille BAT-päätelmistä päästöraja-arvot ja tarkkailu (esim. TVOC, hiukkasiin sitoutuneet raskasmetallit, PCDD/F, bromatut palonestoaineet (PBDD/F), dioksiinien kaltaiset PCB-yhdisteet)
 - Hajapäästöt, kuten pöly, kaasut? Hiukkaspitoisuuden mittaukset? Pölyn leviämisen mallintaminen?
- Päästöt maaperään ja pohjaveteen: varastointi, häiriötilanteiden hallinta

“

Melu

Aluehallintovirasto

Romumetallin käsittelyn ja varastoinnin ympäristövaikutuksia

- Melupäästölähteiden kartoittaminen ja äänitehtasojen mittaaminen tai arviointi
- Melun leviämisen mallintaminen, meluvyöhykkeet karttapohjalle
- Ympäristön häiriintyvät kohteet, ympäristömelumittaukset
- Muu meluava toiminta alueella, **yhteismelu**
- **Meluntorjuntasuunnitelma!!** Rakenteelliset ja toiminnalliset keinot estää melun leviämistä (meluaidat, koteloinnit, sisätiloihin sijoittaminen, toimintojen ajoittaminen, muut toimintatavat)

“

Riskinhallinta!!

Aluehallintovirasto

Varautuminen

- Sijoituspaikan soveltuvuus arvioitava myös riskinhallinnan näkökulmasta (onnettomuusriskien tunnistaminen ja hallinta)
- Valvontajärjestelmä (lämpökamerat)
- Alkusammutusvalmius
- Palavien materiaalien sijoittelu, suojaetäisyydet
- Sammutusveden tarve ja saatavuus
- Sammutus**jäte**vesien määrä, laatu, hallinta ja varastointikapasiteetti

Muuta lupamääräyksissä huomioitavaa

- Jättemäärät ja varastointimäärät siten, että voidaan määritellä onko kyseessä direktiivilaitos. Huomaa tulevat muutokset jäteluetteloon.
- Toiminta-aika ja mahdolliset poikkeukset yksiselitteisesti
- Millaisilla määräyksillä voidaan varmistua siitä, ettei jäte kerry laitokselle? Varastointisuunnitelma?
- Tuottajavastuu: *Tuottajavastuun piiriin kuuluvien jätteen vastaanotto on tehtävä yhteistoiminnassa tuottajan kanssa.*
- Jättemääräyksissä erotettava vastaanotettavia jätteitä ja toiminnassa syntyviä jätteitä koskevat vaatimukset. Raportointi!
- Jätehuollon seuranta ja tarkkailu JL 120 §
- Jätevakuus: määrä, positiivisen arvon omaavat jätteet!? Jätevakuusopas 2024.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165669/YM_2024_20.pdf

Esimerkkimääräyksiä: SER-jäte

- Sekalainen SER-romu, johon liittyy tehdyn riskinarvioinnin perusteella erityinen paloturvallisuusriski, on varastoitava palo-osastoiduissa katetuissa varastotiloissa niin, ettei mahdollinen tulipalo pääse leviämään syttymispaikasta muualle.
- Korjattavissa ja/tai kunnostettavissa oleva sähkö- ja elektroniikkaromu on varastoitava erillään muusta romusta ja säältä suojattuna siten, että korjattavuus ja käytettävyys eivät heikkene. Vaaralliseksi jätteeksi luokiteltava tai nesteitä sisältävä (kuten kylmälaitteet) sekä sekalainen lajittelematon ja pakkaamaton sähkö- ja elektroniikkalaiteromu on otettava vastaan, varastoitava ja käsiteltävä katetussa tilassa, jossa on nestettä läpäisemätön pohja ja jonka alueelta vuodot ovat kerättävissä talteen. Varastotilojen on oltava riittävän suuria varastoitavien jätteiden määrään nähden. Fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältäviä kylmälaitteita on varastoitava ja käsiteltävä huolellisesti siten, että laitteiden putkiston ja eristeiden sisältämät kylmäaineet eivät voi päästä vapautumaan ilmaan.

Esimerkkimääräyksiä: romuajoneuvot, SER

- Esikäsittelyssä on kierrätyksen edistämiseksi poistettava muun muassa katalysaattorit, renkaat ja lasi. Isot muoviosat on poistettava, jos niitä ei eroteta murskauksessa siten, että ne voidaan tehokkaasti kierrättää materiaalina.
- Uudelleenkäyttöön soveltuvat osat on poistettava ja varastoitava siten, että ne voidaan valmistella uudelleenkäyttöön. Uudelleenkäyttöön soveltumattomat osat ja materiaalit on toimitettava mahdollisuuksien mukaan kierrätettäväksi tai muutoin hyödynnettäväksi.
- Romuajoneuvojen, sähkö- ja elektroniikkaromun ja muuntajien käsittelyhallien lattiarakenteen ja käsittelyssä syntyvien jätteiden varastointiin käytettävien säiliöiden ja vuotojenhallintarakenteiden on oltava jätteiden vaikutusta kestävä. Käsittelyhalleista ei saa olla yhteyttä viemäri- tai hulevesiverkostoon tai yhteys viemäriin on oltava estetty teknisin rakentein, kuten varustamalla viemäriin yhteydessä olevat lattiakaivot sulkuventtiilein tai muutoin siten, että vuodot estetään. Hulevesien kulkeutuminen halleihin ja katoksiin on estettävä tarkoituksenmukaisin rakentein.

“

POP-jätteet

Aluehallintovirasto

POP-aineiden huomioiminen romumetallin kierrätyksessä

- Myrkyllisiä, hitaasti hajoavia yhdisteitä, jotka kertyvät eliöihin ravintoketjussa ja kulkeutuvat kauas päästöpaikastaan.
- Jätteen tuottajalla on jätelain 12 §:n nojalla ensisijainen vastuu selvittää, onko kyseessä POP-jäte. Selvillä olo koskee kaikkia toimijoita.
- Pitoisuusrajat, joita sovelletaan jätteisiin ja pitoisuusrajat, ns. tahattomat jäämät, joita sovelletaan tuotteisiin, esim. EEJ
- Romuajoneuvodirektiivissä uudelleenkäytöllä tarkoitetaan "kaikkia toimia, joilla romuajoneuvojen osia käytetään samaan tarkoitukseen kuin mihin ne alun perin on tarkoitettu".
 - romuajoneuvon rungosta peräisin olevien osien käyttö katsotaan **uudelleenkäytöksi**
 - osien ei tarvitse täyttää tahattoman jäämän pitoisuusrajoja
 - REACH-asetuksen SVHC-aineita?
- Kirjanpito, siirtoasiakirja

POP-jätteen käsittelyopas. Ympäristöministeriön julkaisu 2024:24
POP-jätteen tunnistusopas. Ympäristöministeriön julkaisu 2023:1.

“

**POP-yhdisteet
erilleen
kierrätettävästä
materiaalista**

Aluehallintovirasto

POP-yhdisteet; tunnistaminen ja käsittely

- Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden ja romuajoneuvojen muovit sisältävät usein POP-yhdisteiksi luokiteltuja bromattuja palonsuoja-aineita
- Ko. muovien erottelu muusta jätevirrasta esim. röntgenfluoresenssianalysaattorilla (XRF) bromin kokonaispitoisuuteen perustuen ja käsittely polttamalla laitoksessa, joka täyttää jätteenpolttoasetuksen vaatimukset
- Tarpeen mukaan luvassa voidaan määrätä erillisselvityksestä (POP-yhdisteiden esiintyminen eri jätėjakeissa)

“

Esimerkkinääräys: POP-jätteet

Aluehallintovirasto

- Sähkö ja elektroniikkalaiteromujen ja romuajoneuvojen esikäsittelyssä on poistettava siinä määrin, kuin on mahdollista, ne osat, joiden tiedetään sisältävän asetuksessa (EY) N:o 2019/1021 tarkoitettuja pysyviä orgaanisia yhdisteitä (POP-asetus).
- POP-yhdisteiden ja niiden mahdollisten päästöjen hallinta laitoksella tulee ensisijaisesti perustua POP-yhdisteiden poistamiseen esikäsittelyvaiheessa ennen murskausta. Jos romuajoneuvojen murskaukseen menevästä romusta ei pystytä poistamaan kaikkia POP-yhdisteitä sisältäviä osia, on huolehdittava, ettei aineita pääse murskauksen yhteydessä ympäristöön erityisesti ulkoilmaan leviävänä pölynä.
- Romuajoneuvojen tai sähkö- ja elektroniikkaromun esikäsittelyssä muodostuvat, pysyviksi orgaanisiksi yhdisteiksi (POP) luokiteltuja aineita sisältävät jätteet, kuten bromattuja palonsuoja-aineita sisältävät muovit ja PCB-pitoiset öljyt, on säilytettävä omissa säilytysastioissaan erillään muista jätteistä kuivassa, sateelta suojatussa tilassa. Säilytyspaikkaan ja mahdollisiin säilytysastioihin on tehtävä selkeät merkinnät, että jäte sisältää pysyviä orgaanisia yhdisteitä. Mahdolliset POP-yhdisteitä sisältävät jätteet on toimitettava loppukäsiteltäväksi tai hyödynnettäväksi EU:n asetuksen pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (EU) N:o 2019/1021 edellyttämällä tavalla.

EU:n akkuasetus (EU) 2023/1542 ja komission päätös (EU) 2025/934 jäteluettelon saattamiseksi ajan tasalle akkuihin ja paristoihin liittyvän jätteen osalta

- Akut ja niiden käsittelyjakeet vaarallista jätettä
- Uusia nimikkeitä akuille ja akkujätteelle. Esim. 16 06 04, 16 06 05 ja 21 01 34; jatkossa uudet vaarallisen jätteen nimikkeet
- Vaarallisen jätteen vastaanotto- ja varastointi; onko sallittu ja missä määrin?
- Päätöstä sovelletaan 9.12.2026 alkaen (tietojärjestelmien osalta 1.1.2027 alkaen)
- Akkuasetuksen liite XII A osa: vaarallisen jätteen varastointi- ja käsittelyvaatimukset
- Kerättyjä jäteakkuja ja -paristoja ei saa loppukäsitellä (art. 70)
- Asetuksen vaatimuksia koskien VIII lukua (Jäteakkujen ja -paristojen jätehuolto), sovelletaan 18.8.2025 lukien

Liite XII

A osa: Varastointi- ja käsittelyvaatimukset

1. Käsittelytoimiin on sisällyttävä vähintään kaikkien nesteiden ja happojen poisto.
2. Käsittelyn ja mahdollisen (myös väliaikaisen) varastoinnin on tapahduttava käsittelylaitoksissa, mukaan lukien kierrätyslaitokset, tiloissa, joissa on läpäisemättömät pinnat ja soveltuva säänkestävä kate, tai soveltuviissa säiliöissä.
3. Jäteakut ja -paristot on varastoitava käsittelylaitoksissa, mukaan lukien kierrätyslaitokset, niin, että ne eivät sekoitu johtavista tai palavista materiaaleista koostuvan jätteen kanssa.
4. Litiumjäteakkujen ja -paristojen käsittelyssä, lajittelussa ja varastoinnissa on käytettävä erityisiä varo- ja turvajärjestelyjä. Näihin järjestelyihin on kuuluttava suojaaminen seuraavilta:
 - a) liiallinen lämpö, kuten korkeat lämpötilat, tuli tai suora auringonvalo;
 - b) vesi, kuten sade ja tulvat;
 - c) puristuminen tai fyysiset vauriot.
5. Jätelitiumakut ja -paristot on varastoitava tavanomaiseen asentoonsa (ei koskaan ylösalaisin) tiloissa, joissa on hyvä ilmanvaihto, ja ne on peitettävä korkeajännitettä eristävällä kumilla. Jätelitiumakkujen ja -paristojen varastointilaitokset on merkittävä varoitusmerkillä.
6. Käsittelyssä elohopea on erotettava tunnistettavissa olevaksi virraksi, joka on turvallisesti immobilisoitava ja hävitettävä, jotta se ei vaikuta haitallisesti ihmisten terveyteen tai ympäristöön.
7. Käsittelyssä kadmium on erotettava tunnistettavissa olevaksi virraksi, joka on ohjattava turvalliseen paikkaan ja joka ei saa vaikuttaa haitallisesti ihmisten terveyteen tai ympäristöön.

Aluehallintovirasto

Miksi luvitetaan?

- Luvituksessa tavoitteena edistää jätelain etusijajärjestyksen ja kiertotalouden periaatteiden toteutumista vaarantamatta ympäristöä tai ihmisten terveyttä
- Luvittamattomissa laitoksissa ympäristöriskejä lisäävät tietämättömyys / välinpitämättömyys jätesäännöksistä, mm. varastoinnin, varautumisen ja jätteiden eteenpäin luovuttamisen osalta.
- Luvitetuista laitoksista vuosiraportit (tietoa mm. etusijajärjestyksen toteutumisesta sekä säännösten mukaisista uudelleenkäytön valmistelu-, kierrätys- ja hyödyntämisasteista.
- Edistetään haitallisten aineiden saamista pois kierrosta; suunnitelma ja menettelyt (POP-yhdisteet, REACH rajoitetut ja luvanvaraiset aineet)

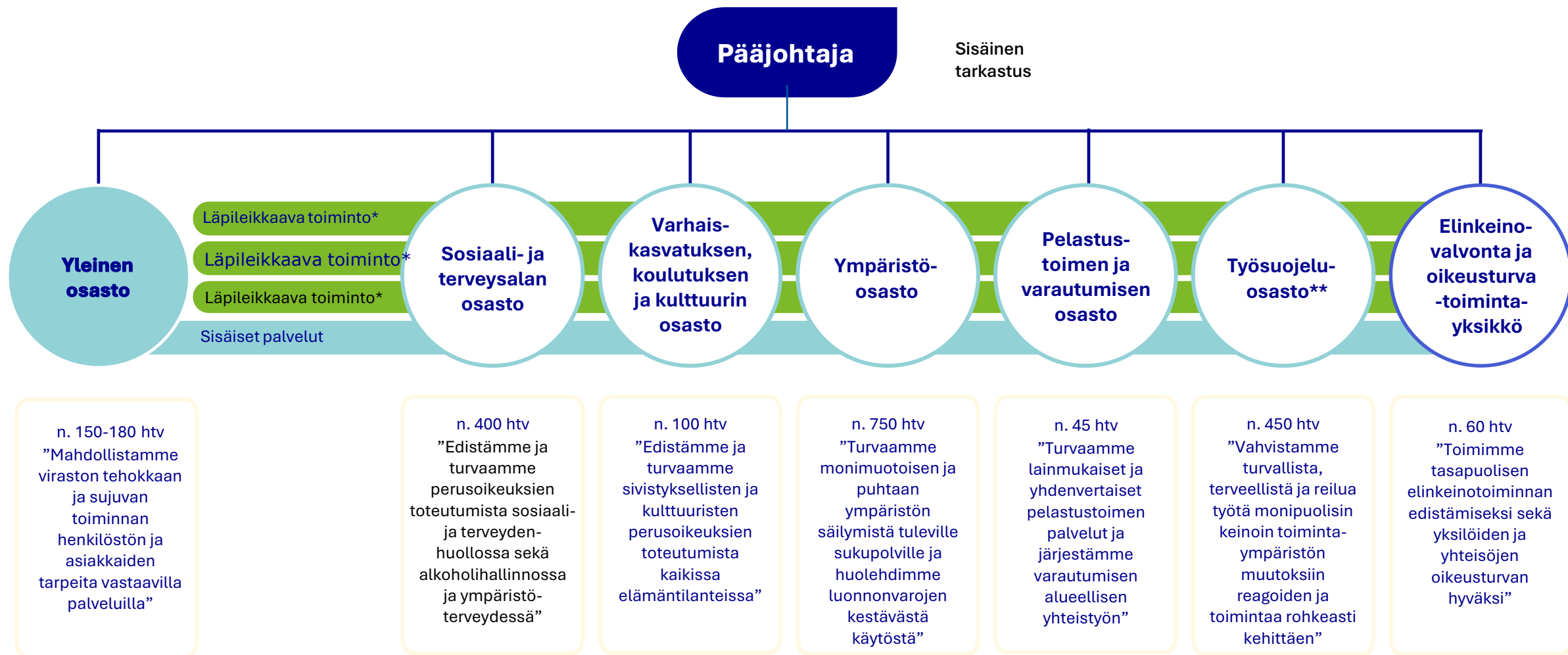
Aluehallintovirasto

Valtakunnallinen virasto, alueellinen läsnäolo

- Lupa- ja valvontavirastolla on valtakunnallinen toimivalta. Näin varmistetaan yhdenmukaiset käytännöt eri puolilla Suomea.
- Virasto toimii alueilla tiiviissä vuorovaikutuksessa valtionhallinnon viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden, elinkeinoelämän ja kansalaistoiminnan kanssa.
- Tehtävät järjestetään siten, että alueellista tuntemusta ja läsnäoloa voidaan hyödyntää tarkoituksenmukaisesti.
- Kielellisten oikeuksien toteutuminen varmistetaan.

Lupa- ja valvontaviraston organisaatio

*Tarkentuvat johtamisjärjestelmän ja työjärjestysten valmistelun edetessä.

**Työsuojeluosasto vastaa itsenäisesti osaston asiakirjahallinnosta, käännöspalveluista ja viestinnästä.

Organisaatiomalli ympäristöosasto

